

Pressmeddelande

4 MAJ 1998 NR17

Utredning om underliggande inflation

Riksbanken har kontaktat den av regeringen tillsatta KPI-utredningen för att få hjälp med att precisera ett mått på underliggande inflation som har förutsättningar att vinna bred acceptans och som löpande kan publiceras av SCB. Ett sådant mått skulle i framtiden kunna spela en mer direkt roll för penningpolitiken, antingen genom att ersätta KPI som målvariabel eller genom att fungera som ett operativt mål vid den löpande uppläggningspolitiken. En annan aspekt som måste beaktas vid val av målvariabel är vilka inflationsmått som kommer att användas i EU.

”Det är viktigt att påpeka att eventuella framtida förändringar av målvariabeln inte ändrar penningpolitikens grundläggande inriktning mot att upprätthålla ett fast penningvärde”, framhöll vice riksbankschef Lars Heikensten i samband med ett framträdande inför Arbetarrörelsens ekonomiska råd i dag.

Riksbanken har även lämnat en förfrågan till Statistiska centralbyrån SCB om att löpande börja publicera ett eller flera mått på underliggande inflation. Tanken är att dessa mått i så fall skulle publiceras månadsvis samtidigt med konsumentprisindex KPI.

Temporära effekter på KPI är normalt sett av underordnad betydelse för penningpolitiken och bör fångas inom Riksbankens toleransintervall på 1-3 procent. Så länge det rör sig om utbudsstörningar eller andra prisförändringar som ger mindre, tillfälliga svängningar i inflationstakten runt en långsiktigt stabil nivå finns ingen anledning att försöka motverka dessa med penningpolitiska medel. Tvärtom skulle det kunna destabilisera den reala ekonomin. Det centrala är hur den långsiktiga, eller trendmässiga, inflationstakten utvecklas. Det är också denna inflation som på ett mer direkt sätt påverkas av det samlade efterfrågeläget i ekonomin och därmed av penningpolitiken.

Det är svårt att uppskatta den trendmässiga inflationstakten i ekonomin. Vilka effekter som har en temporär inverkan på inflationen och därmed bör exkluderas är inte entydigt och kan variera från en tidpunkt till en annan. Därtill är det också svårt att uppskatta hur stort genomslag olika temporära effekter har på inflationen. Vissa prisstörningar kan ha sin grund i utbudsförändringar av varaktig karaktär och

SVERIGES RIKSBANK

Telefon
08-787 00 00

Telefax
08 - 21 05 31

E-post
registratorn@riksbank.se

Internet
<http://www.riksbank.se>

påverka hushållens och företagens inflationsförväntningar. De blir därmed betydelsefulla för penningpolitikens utformning.

Inflationen har under 1998 utvecklats långsammare än vad Riksbanken förutsåg i den senaste inflationsrapporten. En analys av inflationen uppdelat på tre centrala komponenter (inhemsk inflation, importerad inflation och räntekostnader för egnahemsägare) ger vid handen att den inhemska inflationen hittills har utvecklats i linje med Riksbankens bedömning. Prognosfelen förklaras istället framför allt av att den importerade inflationen utvecklats långsammare än väntat. Övriga låga oljepriser svarar för drygt hälften av det sammantagna prognosfelet. Resterande avvikelser beror främst på att den långa räntan blev lägre än väntat. Därmed har även hushållens räntekostnader blivit lägre.

Förändringar i indirekta skatter, subventioner och räntekostnader brukar normalt betraktas som temporära effekter på inflationen. I Sverige och i flera andra länder betraktas ofta också effekter av ändrade oljepriser som temporära prisförändringar.

Sedan Riksbankens inflationsrapport publicerades i mars har regeringen lagt fram sin vårproposition. Propositionen innehåller bl.a. förslag om förändringar av flera indirekta skatter och subventioner, motsvarande -0,5 procentenheter på inflationen under 1998 och -0,1 procentenheter under 1999, i förhållande till vad som tidigare var känt. Om dagens räntenivåer och låga oljepris består under resten av 1998, kommer detta att hålla tillbaka inflationen ytterligare.

Sammantaget innebär detta att temporära effekter dels förklarar huvuddelen av avvikelserna mellan inflationsutfall och inflationsprognos, dels sannolikt medför att inflationen under 1998 blir betydligt lägre än vad som förutsågs i förra inflationsrapporten och kan hamna under Riksbankens undre toleransgräns på 1 procent.

Alla tänkbara inflationsmått har brister. Detta gör att för- och nackdelar måste vägas mot varandra vid val av målvariabel för penningpolitiken. En fördel med KPI är att det är väl känt och etablerat som inflationsmått bland ekonomiska aktörer och allmänheten och används i många olika typer av avtalskonstruktioner. Det var ett av de centrala argumenten för att välja KPI som målvariabel i början av 1993.

KPI har dock nackdelen att den innehåller information om både den underliggande utvecklingen och temporära prISRörelser. Under de år som inflationsmålet varit i kraft har olika temporära effekter vid flera tillfällen påtagligt påverkat KPI. Det har t.ex. gällt upprepade indirekta skatteförändringar, svängningar i ränteutvecklingen som påverkat egnahemskostnaden i KPI och andra typer av utbudsstörningar. För Riksbanken har det här inneburit pedagogiska problem. Det har varit nödvändigt att diskutera inflationsutvecklingen och förklara penningpolitiken med hänvisning inte bara till KPI utan också till den underliggande inflationen. Sedan december 1997 har Riksbanken även inkluderat en prognosbana för ett mått på den underliggande inflationen i inflationsrapporterna.

Ytterligare frågor besvaras av:

Vice riksbankschef Lars Heikensten, tel. 08 – 787 01 41

Informationschef Michael Wallin, tel. 08 – 787 04 18, mobil 070 – 520 97 19